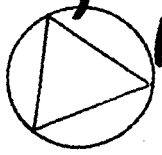

סינמטק

אפריל 1982 - גיליון מיספר 3

① סינמטק: כרך ער
אזניי קולנוע 1982
אנאל # 3

② ארצות סינמטק ת"א
אנאל 1982

החודש
תוכנית הסינמטק
תשקיף - ביקורת
פסטיבל ברלין 82

זה ודורון נשר ב"צלילה חוזרת"

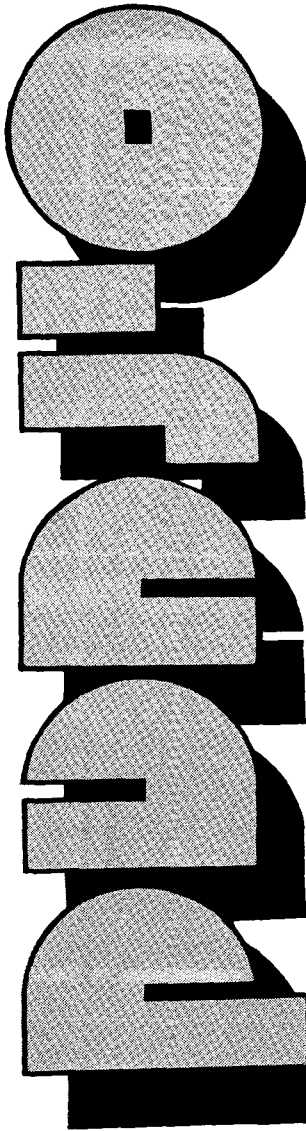
קפה נמס עלית בגרמים ספלנדיד.
כך שותים היום קפה נמס בעולם.

ספלנדוד!

אדם יעקוביץ, טבריה

טוב לך עם קפה ספלנדיד **עלה**

אפריל 1982 – גיליון מייספר 3 Cinematheque

תוכן העניינים

הקולנוע הישראלי

5 שמשון דותן מסביר בראיון עם ג'די אורשן את המניעים שדחפו אותו לעשות את סרטו העלילתי הראשון, צ'ילה חוזרת.

קולנוע בעולם

9 פסטיבל במשבר – דיווח על פסטיבל הסרטים בברלין 1982, על הצללים הרבים והאורות המעטים בו.

13 ארמנו אולמי – ראיון עם הבימאי האיטלקי יוצא הדופן, לרגל הקרנת סרטו עטור הפרסים קבאבי העץ על בדי הארץ.

תשקיף – וביקורת

16

סרטים חדשים

17

אאוטלנד
אדוני השופטת
אטלנטיק סיטי
אמא יקרה
בלדה לשלושה אקדוחנים
גאליפולי
גברים במבחן
העתק מקרי
התפוצצות
החתיכות מקאליפורניה
ללא כוונת זדון
מאהבה של לידי צ'אטרלי
נועה בת 17
של מי החיים האלה לעזאזל
שערי החופש

סרטי הסינמטק

23 צחוק יהודי תוצרת אמריקה – אייל נגה מציג כמה נקודות אפייניות לדור מלומדיאר ועד יחינו (פרק ג')

27

28

השחקנים-בימאים יהודים, השולטים היום בקומדיה האמריקאית. חיזוק עדיף על צחוק – קווים לדמותו של הליצן-שחקן-בימאי פייר אטקס שארבעה מסרטיו מוצגים בתורש בסינמטק

סינמטק – ירחון לענייני קולנוע

סינמטק תל-אביב

סינמטק חיפה,

המכון הישראלי לקולנוע

מנ"ל: "אייר" הוצאה לאור והפקות בע"מ
רחוב בן-יהודה 210 תל-אביב, טל. 458-094

עורכים: עדנה ודן פיינרו

מערכת: יוסי אורן, צביקה אורן, גידי אורשר, אלון גרבוז, דניאל ורט, חיים כלב, אייל נגה, פטר ראדו, שאול שיר-רן

כתובת המערכת: המכון הישראלי לקולנוע

רחוב גליקסון 10 תל-אביב

סדר: ת.מ.א. תעשיות מידע בע"מ

31

תכנית סינמטק תל אביב – אפריל 1982

הסרט המועמד ל-12 פרסי אוסקר

כולל הסרט הטוב ביותר של השנה

האדומים
סרטו של וורן ביטי

וורן ביטי דיאן קיטון
ג'ק ניקולסון י'י קושינסקי
מורין סטפלטון פול סורבינו

בכורה ארצית בקרוב

שמעון דותן: לחיות את המוות

סרטו העלילתי הראשון של שמעון דותן, צלילה חוזרת, זכה להכרה בינלאומית, עוד לפני שהוצג על בדי הארץ, כאשר התקבל לתחרות פסטיבל הסרטים בברלין, 1982. הסרט, מתאר מערכת יחסים בין צוללן, לאלמנת ידיו שנפל בקרב, על רקע מיבצעים של יחידת צוללנים בחיל הים. זהו נידבך נוסף בדרכו של הקולנוע הישראלי, המנסה להציג את המצוקה הנפשית הניגזמת עקב התנאים האובייקטיביים שבהם אנו חיים בישראל, כעם קטן במצב של מצור. אם כי לא חסרו בברלין כאלה שפירושו את הסרט כשיר הלל לגבריות הישראלית ולכושר הצבאי שלנו, צריך להבין שמאחורי הקליפה החיצונית של מעשי גבורה וקשיחות גברית, מחפש דותן את הצלקות שחורט אורח-חיים מסויים, בגיבוריו. על כך, בשיחה של הבימאי שמעון דותן עם גידי אורשר, שנערכה כשבועיים לפני הצגת הבכורה של הסרט בישראל.

הסרט מבוסס על סיפור של יהודית הנדל. איך התנהל שיתוף הפעולה ביניכם?

יהודית היא אמה של דורית, אשתי. את דורית הכרתי כאשר הייתי עוד בצבא. היינו באים אליה הביתה, חברי ואני, ויהודית שמעה את הסיפורים שלנו, היתה חולבת אותנו ודולה. אינפורמציה על השייטת, על החבר'ה ועל אירועים ספציפיים. במשך הזמן, הסתבר לי שהיא כתבה נובלה על מקרה שקרה, כשהיא נעזרת בדברים אחרים ששמעה. עוד לפני שקראתי את

עלילת צלילה חוזרת מתרחשת בסביבה מוכרת לך מאד, כמי ששירת ביחידת צוללנים בחיל-הים. האם קירבה זו סייעה לך ביצירת האמינות, שהיא בדרך כלל בעייה שונאבים עמה רבים מיוצרי הקולנוע שלנו, עד כדי כך שהם שוכחים לעתים את העיקר?

כאשר בחרתי לעשות את הסרט, נקודת המוצא שלי לא היתה: הנה יש נושא שאני בקיא בו נעשה מזה סרט! באתה המידה, הייתי יכול לעשות סרט על משפחתי או על חיי כמושב. נקודת המוצא שלי, היתה מיכלול הבעיות שבהן נוגע הסרט, בעיות שבהן הייתי נתון בעצמי במשך שנים רבות: לפני הגיוס, בשירות הצבאי, ובתקופת ההתפכחות שלאחר מכן. מובן שאם יש אמינות בסרט, ההיכרות עם הרקע עזרה לי מאד. אבל אני מקווה שגם כאשר אעסוק בנושאים שלא היה לי קשר ישיר עמם, אגיע לאותן התוצאות. אמינות היא פונקציה של למידה או של הכרת מצב אנושי ונפשי נתון, ואין הכרח שיהיה לך קשר אוטוביוגרפי לאותו המצב. כמיקרה זה, נכון שלא עשיתי סרט על שיריונאים או טייסים ומובן שהשתמשתי במאגר הפרטי שלי על מנת להציג את הבעיות שמטרידות אותי.

לים היה כבר תפקיד מרכזי בסרט קצר שעשית קודם לכן, מאיר בשבט תמונות.

חמש שנים, מגיל 18 עד גיל 23, חייתי מעל ומתחת למים. זאת התקופה המעצבת בני-אדם. יש בים, מצד אחד, גירוי מתמיד להרפתקאה, ומצד שני, איזה רוגע שאין למצוא במקום אחר. הכפילות הזאת מאד אטרקטיבית בעיני. זאת ועוד. עד גיל 18 לא ידעתי לשחות. עם הים ניפגשתי בערך פעמיים. לראשונה, כאשר עליתי מרומניה, בגיל 9. באוניה, אחר כך, כאשר נסעתי באוטובוס, ברחוב אלנבי, כתל-אביב, ופתאום הרחוב נגמר ואני רואה באופק מרחב כחול. הייתי המום. למילה "ים" ברומנית יש פירוש נוסף: גדול. ואז, כשהתקרר האוטובוס לים, הבנתי שים זה אכן גם גדול. בצבא מצאתי את עצמי עסוק מאד בים, חי ממנו, שותה ממנו, ומשתין לתוכו. הכל.

שמעון דותן ודורון נשר בהסרטה צלילה חוזרת (1982)

לירון נירגד ודורון נשר בצילמה חזרות (1982)

במכות. וגם אם לא תמיד מתים - שים לב שאני כמעט מתנצל שלא תמיד מתים - המצב הזה של סכנה תמידית, הפחד מפני המוות האורב בכל רגע, זה בעצם חלק מן הדברים שאני מנסה להראות בסרט, כי זה דבר נורא, שגורם לאנשים לשנות את המערך הרגשי שלהם. אי אפשר להתמודד בצורה נורמאלית עם קיום יומיומי כזה, או לכנות מערכת רגשית אותנטית. במקרה כזה פועלת מערכת שונה, מערכת של חיים-מוות, תהרוג אותי או אהרוג אותך. זה גורם לשתיקה נפשית איומה ולמצב הנפשי אליו מגיעים אנשים אלה.

צ'לילה חוזרת מנסה להתמודד עם בעיות מכל מיני סוגים.

איך היית מציג אותן?

בעיני, זה מיכלול ההוויה של צעיר ישראלי בארץ-ישראל. זה בא לידי ביטוי בשלב מוקדם מאד של חייו, עוד בתנועת הנוער. שם כבר מוכתבת ההתנהגות בחומרה רבה, על ידי תנאי הסביבה. מאחר ומדובר בסביבה צרה, לא-סובלנית, התוצאות מובנות. אני בא מכפר קטן, ממושב, שם, כמוכח, כל החיים מותנים על ידי הסביבה. אני למשל, הייתי צפוי מראש לשירות צבאי, לתפקיד של גיבור, ואם אפשר, למות. אני סבור שאפשר להרחיב את היריעה ולראות זאת גם כהשקפות של חיים לא רק במושב קטן, אלא במדינה כולה, מדינה קטנה שבה האנשים חסרי סובלנות ביחס לכל היתנהגות שאינה הולמת את הנורמה, את הציפיות של החברה. כאשר אתה צריך לעבור בין גיל 16 לגיל 24, את כור ההיתוך ההיסטרי של לחץ סביבתי, זה גורם עיוות מוחלט של אמות-מידה ומונע מבני אדם, למשל מן הזוג בסרט, ליצור ביניהם יחסי אמת. כל מה שקורה ביניהם הוא תוצאה של העיוות הזה, של רגשי האשם של החי על המת.

איך אפשר, במקרה כזה, כאשר הדמויות הן תולדה של

הסיפור, חשבתו כבר לעשות סרט על בעיות אלה ומצאתי שנח לי מאוד להשתמש בסיפור שלה - שהוא בעצם העברה של הסיפורים שלי ושל חברי.

איך התגברת על המעבר מנקודת המבט הנשית - של יהודית הנדל - לנקודת המבט הגברית - שלך?

המרחק בין הסיפור לתסריט הוא די גדול. במקור, הגיבורה היא מירה. יואב, ששמו בסיפור הוא שונה, אמנם קיים, אבל הצימת של הסיפור, זאת מירה. אם אני חושב על זה, יתכן שהיא גם הצימת של הסרט. יש בסיפור אלמנטים שנישארו גם בסרט. למשל כל עניין סרט ההקלטה שעליו מוקלט קולו של יוחאי (בעלה של מירה שנהרג בפעולה), לקוח מן הסיפור והוא עזר לי מאד מבחינה דראמטית. אבל אין ספק שכאשר אתה מעצב דמויות, אתה משליך משהו מעצמך על כל אחת מהן. מירה היא חלק ממני, כיואב יש משהו ממני, בהורים כנהג, ככולם, אפילו באלה שאתה שונא. אולם מה שעזר לי יותר מכל, היא העובדה שהסיפור נתן לי את הכיוון של דמות הבחורה. אגב, במקור, הסיפור נקרא: כרטיסים לסמי דיינוויס.

איך מסתגלים אנשים צעירים כל כך לחיים בלחץ כזה, במשך זמן ממושך כל כך?

אתה פשוט אינך ער למה שאתה עושה. עבורי זאת היתה תקופה, שלב בחיים. במבט לאחור, ניראה לי שאלה אנשים, העוברים תוך זמן קצר את הדראמות הגזולות ביותר של חייהם, אבל אינם מסוגלים לעכל אותן, ואת זאת ניסיתי להעביר בסרט. אז, באותם הימים, לא נתתי דין וחשבון לעצמי, ורק מאוחר יותר ניסיתי לעצור, לחשוב, להבין. אמנם מה שקורה בסרט איננו אירוע יומיומי, אבל באותה התקופה, שבה מדובר, נהרגו רבים ביחידה הזאת. כעשרים וחמישה אחוז מן החברה. תאר לך, כל רביעי כשורה איננו. וזה בא